

HRVATSKI glasnik

Godina XXII, broj 16

19. travnja 2012.

cijena 200 Ft

Duškočki Hrvati sudjelovali su ovogodišnjim programima Dana hrvatskoga jezika u pečuškoj školi Miroslava Krleže

„Glasnikov tjedan“

Komentar

Ja sam Hrvat, nisam terorista!

Lani sam za dar dobila majicu od prijatelja na kojoj piše: Ja sam Hrvat, nisam terorista! Masovno se nosu takove rubače na važniji obljetnica Domovinskoga boja u matičnoj nam zemlji. Ja ju ovde nosim, i kad negdo prešte i izreče na hrptu mi rič terorist, hoteć-nehoteć napamet mi skoči jedno ime iz prošlosti, ali toliko i iz sadašnjosti: Eduardo Rózsa Flores, čije ime su nedužno u rodnoj mu grudi – i u tom smo čudami, njegovu poznaniki, uvjereni – povezali s terorizmom. Eduarda, u pondiljak je bilo tri ljeti, da su nemilosrdno ustriljili, pogubili u ranoj zori u svojoj hotelskoj sobi, skupa s prijatelji. Pravoda su se službeni organi i prijateljski mediji bolivijanskoga predsjednika Eva Moralesa paščili izvikati žrtvom, a cijelu međunarodnu kompaniju zapečatiti titulom takozvane terorističke organizacije ka je navodno prisegla na smrt bolivijanskoga predsjednika. Još živoga Ugra Előda Tóásóa i Hrvata Marija Tadića očividno su u pozadini pošteno potukli na saslušanju, hitili su im na glavu pokrovac i pred brojnim televizijskim kamerama nosili je u tamnicu. Odonda je rivlju simo-tamo, kot životinje u ovom orsagu, koji stoji iznad svih zakonov, a očividno začme biti cijela stvar i samim čuvarom mučna, bezizlazna. Tri ljeti dugo prez optužnice, prez dokazov na bilo što, s najpr postavljenimi teorijami urote držu lišene od slobode ove ljude. Na sudski rasprava, po svidoenju fotografija, i oni nosu majice: Soy autonomista NO terorista. Optužba, po kojoj Eduardo i njegov krug je pokušio ubiti bolivijanskoga predsjednika, sve je mutnija, kako vrime teče sve je sumljivija. Od gornje vlasti diktirana istina na već mjesti je plantava. Da od toga i ne govorim koliko je iritirajuće i izazivajuće da Marcelo Soza, javni tužilac istrage, većputi je i javno nosio Eduardove rubače. Da, on je već mrtav, njemu više ne tribi, ali ipak je gnjusno da uprav ta ki hoće silom dokazati krivičnost ovih ljudi, već treće ljeto neuspješno, paradira na javni mjesti u rublju pokojnika. Pametim da je Eduardo imao i črnu majicu s natpisom Magyar vagyok, nem turista! – Ugar sam, ne turista! Sad bi me posebno zanimalo da li i to paše tom dragovoljnom Bolivijancu za nošenje. Eduardu i danas podmeću i dobro i zlo, ali svako ljeto kad se pri-bližava obljetnica, iznova se začmu nagadjanja u ugarskom tisku, što se je moglo zgodati na ganku i auli toga hotela u Santa Cruzu. I koja je to opet slučajnost bila da uprav te noći masakra nisu bile uključene kamere. I uprav onda je stopirano snimanje kad su ovi, u bitki striljanja oružjev sa specijalci – nomo dodati u dolnji gaćica, Arpad s povezanimi rukami, Martin od pete do glave u krvi, a Eduardo s metkom u glavi – smaknuti s ovoga svita. Magazin za vojnu povijest u svojem ovoljetnom 12. broju cijele dvi stranice je posvetio novinaru, hrvatskomu branitelju, istaknujući da je Eduardova uloga, suprot toga da je bio najpoznatiji strani vojnik u Domovinskom boju i iznimnom energičnošću sudjelovao je u obrani vridnosti Domovinskoga boja oružjem, ali i kulturnom djelatnošću, pisanom ričju, nedovoljno cijenjena, a njegova pisana rič u hrvatskoj javnosti u potpunosti zanemarena. Ovu činjenicu morebit ublaži da je Savez neovisnih novinarov u Ugarskoj jur 2009. ljeta Eduardu R. Floresu postumus dodilio srebrnu nagradu za istaknutu novinarsku djelatnost. Tako da još uvijek vjerujemo, njegova rič je živa, njegova nastojanja nisu prez posljedice, a njegovo žrtvovanje i zasluga na oltaru hrvatske domovine je neprohodna. Neka mu je vječna slava!

-Tiho-

Na mladima svijet ostaje. Tako je uređio dragi Bog, sve je podložno promjenama, mijenama i prolaznosti, mi smo tek jedna stranica velike knjige. Kako bi ta knjiga bila što ljepša, što čitanija, imamo priliku i mi sami pridonijeti tome. Knjiga se ne bi trebala čitati sporadično, preskačući stranice, uzeti u ruke tek onda kada je u pitanju tek osobni interes i onda tvrditi da smo je pročitali. Ne možemo zanemariti stranice jer tek sve one zajedno čine cjelinu. Tako je to u osobnom životu, tako je to u zajednici. Mi smo zbroj postupaka, zbroj odluka, zbroj radnja i u obitelji i široj zajednici. Jučer sam se vratila iz Zagreba. Bila sam na predavanju kojem je nazočilo desetak mladih Hrvata iz Mađarske koji studiraju u

njihov razvoj, sposobnosti, talent, možemo pridonijeti da i knjiga spomenuta na početku bude što ljepša, što čitanija, da ima što više i više stranica. Danas u Zagrebu studira, boravi dvadesetak mladih Hrvata iz Mađarske. Studiraju oni od elektrotehnike, ekonomije do kroatistike. I kao prije trideset godina, ima onih koji su bili ili će biti mnogo godina na studiju, a neće diplomirati, i onih koji će svoje studentske obveze ispuniti u primjerenim rokovima. Svi su živjeli i žive godinama u glavnome gradu Hrvatske i na visokoj razini govore hrvatski jezik, upoznaju hrvatsku kulturu, narod, povijest, sadašnjost... Tim iskustvima itekako mogu pomoći u osnaženju hrvatske samosvijesti Hrvata u Mađarskoj, donoseći jednu novu

Gledajući ih, upitali smo se: Zar smo mi bili tako mladi prije tridesetak godina kao oni? Puni planova, i voljeli Zagreb, grad u kojem smo studirali, bili oduševljeni njime, studijem. Nismo tada razmišljali što ćemo poslije, nakon diplome, putovati su nas odveli k cilju, neke planiranome, neke slučajnome, i on je postao i naš.

dimenziju, nove ideje, utemeljujući obitelji čija će djeca znati hrvatski, pohađati hrvatske škole, priredbe, sudjelovati u životu zajednice. Bili njihovi roditelji ekonomisti, menadžeri, nastavnici, liječnici... I prije trideset godina neki su završili studije, neki nisu, mnogi od njih ne sudjeluju životu zajednice, niti su svoju djecu naučili riječi hrvatskom jeziku, ne upisuju ih u hrvatske škole, ni oni sami ne odu, niti ih vode u zajednicu, a umjesto njih nitko drugi to ne može učiniti. I zato mlade ljude treba usmjeravati, razgovarati s njima i znati njihova imena. Samo je teško kazati čiji bi to zadatak bio. Jer uglavnom se glavom pokazuje na drugoga.

Branka Pavić Blažetin

Poziv za dostavljanje prijedloga

Sukladno Pravilniku za dodjelu odličja Hrvatske državne samouprave, pozivamo članove i odbore Skupštine, područne hrvatske samouprave, hrvatske manjinske samouprave, hrvatske udruge, hrvatske ustanove da dostave svoje prijedloge za dodjelu odličja.

Prijedloge možete dostaviti u ovim kategorijama:

Za istaknutu djelatnost na području hrvatskog odgoja i obrazovanja u Mađarskoj;

Za istaknutu djelatnost na području hrvatske kulture u Mađarskoj;

Za hrvatsku mladež u Mađarskoj;

Za istaknutu djelatnost na području hrvatskoga društveno-političkog života u Mađarskoj.

Odičje se dodjeljuje za priznanje djelatnosti osobama, kolektivu, udrugama i ustanovama koje su se svojim radom, djelatnošću posebno istaknule na polju jačanja hrvatske nacionalne svijesti, pridonijele razvoju hrvatskoga jezika i kulture, za koje se vežu istaknute osobne i skupne zasluge.

Jedan predlagatelj ima pravo predložiti samo jednoga kandidata.

Prijedlog za odičje predaje se na obrascu koji možete naći na web-stranici: www.horvatok.hu.

Prijedlog za dodjelu Odičja treba stići na adresu Ureda Hrvatske državne samouprave (1089 Budimpešta, Bíró L. u. 24, e-mail: hksamouprava@chello.hu) najkasnije do 15. lipnja 2012. godine.

Aktualno

Zaključen izbor delegata u Bačkoj za Kongres SHM-a

Izborni skup u Dušnoku

Sudionici skupa iz Kalače i Dušnoka za izbor delegata Kongresa SHM-a

Proteklih su tjedana diljem Mađarske održani izborni skupovi regionalnih ograna odnosno članstva Saveza Hrvata u Mađarskoj i učlanjenih registriranih udruga na kojima su izabrani delegati koji će predstavljati članstvo na Kongresu 19. svibnja u prostorijama HOŠIG-a u Budimpešti. S obzirom na velik broj pojedinačnih članova, te na rastrkanost naselja od sjevera do juga i istoka, izborni skupovi u Bačkoj regiji, zapravo Bačko-kiškunskoj županiji, sazvani su na tri različita mjesta. Prvi i najveći skup održan je 21. ožujka u Gari, a drugi 28. ožujka u Kečkemetu gdje je po broju članova biran jedan delegat, a za delegata je kao jedini kandidat jednoglasno izabran Stipan Šibalin, uostalom aktualni predsjednik Hrvatske samouprave grada Kečkemeta.

Treći i ujedno posljednji skup u Bačkoj, kojemu su sudjelovali članovi sjeverne dijela Bačke regije iz Dušnoka i Kalače, održan je 30. ožujka u Dušnoku. Okupljene je srdačno pozdravila predsjednica regionalnog ogranka Angela Šokac Marković, te ih izvjestila o najvažnijim kongresnim pripremama. Pošto je jednoglasno prihvaćen predloženi dnevni red, nazočnima se obratio i predsjednik Joso Ostrogonac, koji je uz ustalio naglasio kako je, uz tradicionalna naselja rackih Hrvata – Baćino i Dušnok – kao grad ugodno iznenadila Kalača i to učlanjenjem znatnog broja pripadnika tamošnje hrvatske zajednice, što je ocijenio vrlo pohvalnim. On je ponovio kako je Bačka, s 263 člana, po broju pojedinačnih članova najjača regija u Savezu Hrvata u Mađarskoj. Kao i na prethodnim skupovima, ukratko je sažeo rad Saveza Hrvata u razdoblju između dvaju redovitih kongresa (Koljnof, 2006. – Budimpešta 2012. godine). Ujedno je najavio kako bi umjesto subote, 21. travnja, koja je zbog dugog vikenda 1. svibnja za neke

radni dan, Kongres Saveza Hrvata mogao biti održan 12. ili 19. svibnja, kako već to 5. travnja u Pečuhu odobri Predsjedništvo.

Nakon kraćeg izvješća o radu i nacrtu za budućnost, prišlo se izboru delegata, pri čemu valja naglasiti da je po broju članstva sjever-

nom dijelu regije dodijeljeno tri delegatska mjesta na Kongresu. S obzirom da je Baćino zastupljeno preko Hrvatskoga kulturno-umjetničkog društva „Vodenica”, dva delegatska mjesta podijeljena su između Dušnoka i Kalače. Kako je iz oba naselja predložen po jedan kandidat, za delegata iz Kalače jednoglasno je izabran Bariša Dudaš, a iz Dušnoka Matija Mandić Goher, oboje aktualni predsjednici hrvatskih samouprava svojih naselja. Za pričuvu je jednoglasno izabrana Marija Ivo iz Kalače.

Dušnočkim skupom zaključen je izbor delegata u Bačkoj, koja će na predstojećem Kongresu Saveza Hrvata u Mađarskoj biti zastupljena s ukupno 14 delegata, među kojima je i aktualni predsjednik SHM-a. Od toga desetero će predstavljati pojedinačno članstvo: Martin Kubatov (Gara), Katica Antalović Murinji (Gara), Angela Šokac Marković (Baja), Joso Šibalin (Santovo), Anica Matoš (Kačmar) i Stipan Mandić (Čavolj), Stipan Šibalin (Kečkemet), Bariša Dudaš (Kalača), Matija Mandić Goher (Dušnok) i predsjednik Joso Ostrogonac. Za delegata u pričuvi izabrani su Miloš Pijuković (Čikerija) i Marija Ivo (Kalača). Preostali su delegati četiriju učlanjenih, registriranih hrvatskih udruga: Udruga Orkestar „Čabar” – Baja (Antun Gagan), Udruga HKC „Bunjevačka čitaonica” – Baja (Miroslav Šibalin), Udruga HKUD „Vodenica” – Baćino (Franjo Anišić ml.) i Neprofitna udruga bunjevačkih Hrvata (Divan klub) – Aljmaš (Valerija Petrekanić Kószó).

S. B.

Natječaj

Hrvatska državna samouprava raspisuje natječaj za popunu radnoga mjesta ravnatelja Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma.

Mjesto obavljanja dužnosti: Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom, 6525 Santovo, Ul. Crvene armije 17.

Uvjeti:

– visoka stručna sprema (fakultet/visoka škola)

(završeni nastavnički studij, nastavnički studij – smjer hrvatski jezik, ispunjavanje uvjeta za voditelja javnoobrazovne ustanove)

– stručno iskustvo najmanje pet godina.

Datum popune radnoga mjesta: 1. kolovoza 2012.

Vrijeme trajanja radnog odnosa: od 1. kolovoza 2012. do 31. srpnja 2017.

Rok donošenja odluke o natječajima: najkasnije do 30. lipnja 2012.

Uz natječaj molimo priložiti: stručni životopis, voditeljski program, preslika diplome, potvrda o nekažnjavanju.

Rok za podnošenje prijava: 16. svibnja 2012.

Prijave s dokumentacijom podnose se poštom (prioritetom preporučeno) na adresu: Hrvatska državna samouprava, Országos Horvát Önkormányzat, 1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24.

Oglas

Skupština Hrvatske državne samouprave izvješćuje županijske područne i mjesne hrvatske samouprave da do 31. svibnja 2012, prema odluci Skupštine HDS-a br. 167/2011. (VIII. 31) mogu, podnijeti zahtjev za potporu sukladno propisima Pravilnika. (Pravilnik možete naći na web-stranici: www.horvatok.hu. Molbu možete podnijeti na ovu adresu: Hrvatska državna samouprava, 1089 Budimpešta, Bíró Lajos u. 24.

PEČUH – Predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac sazvao je sjednicu Predsjedništva narečenog tijela za 20. travnja u 10 sati u pečuškoj Hrvatskoj školi. Nazočni će raspravljati o pripremama na Kongres SHM-a i o izmjenama nacrtu Statuta SHM-a.

MOHAČ – Čitaonica mohačkih Šokaca 20. travnja u 20 sati priređuje redovitu mjesečnu plesačnicu. Svira Orkestar «Orašje».

Poput mnogih drugih, bačvansko naselje Bikić dijeli sudbinu većine hrvatskih naselja u Bačkoj i Mađarskoj u kojima je broj Hrvata posljednjih desetljeća u stalnom opadanju, s jedne strane zbog postupnog zastarijevanja stanovništva, a s druge zbog nezaustavljivog odlaska mladih trbuhom za kruhom. Asimilacija uzima svoj danak, u našim povijesnim naseljima ostaje brojčano sve manja zajednica, a hrvatski (bunjevački, šokački, racki) sve se manje čuje, sve manje se govori među mladim naraštajima.

Tako, dok su prije sto godina (1910) u bačvanskom Bikiću od ukupno 4077 žitelja umalo četvrtinu (885) po materinskom jeziku činili Bunjevci, dakako uvršteni među ostale južne Slavene, dotle se prema posljednjem popisu pučanstva iz 2001. godine Hrvatima izjasnilo po materinskom jeziku 33, po narodnosti 21, po vezanosti za kulturu 39, a po jeziku koji rabe u obiteljskom, prijateljskom krugu 17.

Između dvaju svjetskih ratova njihov broj u početku se nije znatno mijenjao, po službenom popisu 1920. g., kada su, kao i 1900. godine, svrstani među ostale, bilo ih je 789, 1930. g. 708, ali 1941. već samo 576. Međutim njihov broj naglo opada poslije Drugoga svjetskog rata, prema službenom popisu iz 1949. upisano ih je samo 310, i to među južne Slavene, a prvi put 1960. godine 248 ih je upisano u Hrvate, i 34 u ostale južne Slavene, naravno, prema materinskom jeziku. Zanimljivo da se 1980. godine za Hrvate po materinskom jeziku izjasnilo 92, po nacionalnosti 27, a 1990. g. 69 odnosno 4.

Hrvatska samouprava u Bikiću utemeljena je na prvim izborima za mjesne narodnosne samouprave, u jesen 1994. godine, na poticaj Antuna Mujića, ujedno i prvog predsjednika, koji je na toj dužnosti ostao do smrti 2009. godine. Jedna je od sedam onih koje su utemeljene na prvim izborima, 16. prosinca 1994. godine. Danas su joj članovi Marija Petreš Szabó, Jovanka Išpanović Michler, Ivan Veles i Bara Jagić, koji su me dočekali u uredskim prostorijama Hrvatske samouprave smještenim u Načelničkom uredu samoupra-

Posjet Bikiću

Rad i planovi Hrvatske samouprave

ve naselja. Bara Jagić, učiteljica u mirovini, članica je Hrvatske samouprave od prvog ciklusa (1994), Marija Petreš Szabó i Jovanka Išpanović od drugog (1998), a Ivan Veles vijećnik je od 2010. godine.

Na moje zanimanje o broju članova bunjevačkohrvatske zajednice, moji sugovornici procjenjuju da ih ima šezdesetak zajedno sa simpatizerima. Njihove riječi potvrđuje i popis birača za izbor mjesne Hrvatske samouprave iz 2010. kada ih je na popisu bilo 63, četiri godine prije pak 69, ali, kako dodaju, na Prelu ih se zna okupiti i znatno više. Prije uvođenja posebnog popisa birača, 2002. za Hrvatsku samoupravu glasovalo je 242 birača.

Predsjednica Marija Petreš Szabó, od prosinca prošle godine u mirovini, kako sama ističe od trećeg ciklusa (2002) bila je zamjenicom predsjednika, a nakon posljednjih izbora postala je predsjednicom. Obveze na novoj dužnosti nisu joj bile nepoznate jer, zapravo, već otprije kao zamjenica vodila je najvažniju administraciju, zapisnike, i organizaciju rada.

– Iako smo već prije nekoliko godina planirali, lani smo prije Prela odlučili da ćemo organizirati plesačnicu (utemeljiti plesni krug). Naime događalo se na prelima da su se nakon prigodnoga kulturnog programa naših gostiju, okupljeni polako razišli jer, kako su se neki orkestri potužili, Bikićani nisu znali plesati. S pomoću Čavoljca Stipana Mandića, lani prije Prela organizirali smo plesačnicu, od početka siječnja do Prela tjedno dva puta dolazila nam je jedna osoba podučavati ples. Objavili smo to i na mjesnoj kablovskoj televiziji, odaziv je bio vrlo dobar, došli su i simpatizeri koji vole plesati. Zapravo, oni su postali i simpatizeri Hrvatske samouprave u Bikiću. Tako se oko plesnoga kruga i plesačnice okupila jezgra s dvadeset i pet članova, koji su nam stalno dolazili, a onda su se njima priključili novi članovi, pa nas je znalo biti i 45-ero. To nam je vrlo dobro došlo jer nas je udružilo, budući da nas je sve manje, malo je djece i mladih, a uglavnom već samo stariji znaju bunjevački, hrvatski. Mnogi su nakon škole otišli iz sela trbuhom za kruhom – reče uz ostalo predsjednica Marija Petreš Szabó uoči velikih priprema za ovogodišnje Hrvatske dane i Prela bez granica koje je održano još sredinom veljače. Ove godine u surorganizaciji sa samoupravom naselja, u okviru Hrvatskih dana i zajedničkog projekta s prijateljskim naseljem Lemešom (Svetozar Miletić) iz Srbije. Posrijedi je zajednički projekt u okviru IPA programa prekogranične suradnje Mađarska–Srbija, koji uključuje daljnje zajedničke susrete u Lemešu i Bikiću.

Prela nije jedina, ali je najveća godišnja priredba bunjevačkih Hrvata u Bikiću. Prošle su godine bili na bunjevačkim prelima u Čavolju, Sentivanu i Baji, sudjelovali i na raznim drugim priredbama prijateljskih naselja, odnosno hrvatskih samouprava. U proljeće im je izostao već tradicionalni zajednički izlet, ali su zato na mjesnim Duhovskim danima sela okupili hrvatsku zajednicu i zajedno

Članovi Hrvatske samouprave, slijeva Ivan Veles, Marija Petreš Szabó, Bara Jagić, Jovanka Išpanović Michler

Polaznici hrvatskoga kružoka na ovogodišnjem Prelu

Tamburaški sastav iz Bikića

kuhali, bilo ih je čak tridesetak. Povodom završetka školske godine nagradili su učenike osmog razreda i najbolje učenike s po jednom poklon-knjigom. U rujnu su organizirali izlet za djecu na Dane Gemenca, a uz članove samouprave pratilo ih je i nekoliko roditelja. Početkom 2010. bili su u Pečuhu, a prošle jeseni oni su ugostili Hrvatsko kazalište iz Pečuha koje je prikazalo igrokaz Albin bir-cuz. Iako su se pribojavali kakav će biti oda-ziv, okupilo ih se više od stotinu, a došli su im i prijatelji iz Sentivana. Dana 5. studenog bili su u Sigetu, upoznavajući se s povijesnim i kulturnim znamenitostima, posjetili su tvrđu, a bili su i na kupanju. U prosincu su održali javnu tribinu na kojoj su se također okupili u lijepom broju. Tada su odlučili da će postaviti malu etnografsku izložbu, bunjevačku sobu u mjesnoj školi, ali još nisu dobili obećanu prostoriju. No prigodna je izložba ostvarena ove godine za Hrvatske dane. Lani su bili još i na Dužijanci u Subotici s prijateljima iz Baje, a vratili su se oduševljeni viđenim i doživljenim – saznanjem od članova Hrvatske samouprave koji se zajednički prisjećaju lanjskoga rada, ostvarenih i neostvarenih priredaba. Svakog ponedjeljka od 18 sati u mjesnom domu kulture imaju plesačnicu, a plesove podučava Stipan Puškaš, član Hrvatske samouprave u Sentivanu. I posljednji put prije Prela bilo ih je 25–30 osoba. Lani je počelo, a na Prelu je već bilo mnogo više plesača. Nikada nije bilo tako veliko kolo kao lani, a ove je godine bilo još veće. Skromno, ali štedljivo su gospodarili, od onoga što su imali na raspolaganju, a dobili su i državnu potporu u lijepom iznosu. Dovedi su u red administraciju, zapisnike, imali su lijepe i sadržajne priredbe. Nadalje, podupirali su obnovu sata na zvoniku župne crkve sa 100 tisuća forinti, zatim izdavanje knjige dr. Miše Mandića „Priče sa bunjevački salaša”, pa list Bački glasnik...

Nekada je postojao i plan za kupnju odnosno uređivanje zavičajne kuće, ali kako nisu našli odgovarajuću kuću, uz to ni održavanje ne bi bilo lako, a da bude zatvorena, ne bi imalo smisla, pa su konačno odustali. Ove se godine žele natjecati za razne programe. Među planovima ističu i stipendiranje sadaš-

njeg osnovnoškolca, po njima, budućeg učenika HOŠIG-a Miroslava Krleže u Pečuhu. Budući da će tek sljedeće godine biti učenik osmog razreda, inače vrlo snalažljiv dečko podrijetlom je iz aljmaške bunjevačke obitelji, želja im je da ga povedu na otvoreni dan škole. Najvažnijim smatraju osnivanje pjevačkoga zbora, zatim sudjelovanje na Duhovskim danima sela, suradnju s učenicima iz Pomurja, uz posredovanje učiteljice Jagice Jasenović, izlet u Višegrad... posjet pečuško-me Hrvatskom kazalištu.

Svojedobno su plesačnicu pokrenuli u želji da će im se pridružiti možda i mlađi, a ispostavilo se da osnovnoškolci i mladi uglavnom odlaze na njemački ples. Premda su planirali pokrenuti plesnu skupinu, pokazalo se da je to teško ostvarivo, stoga se nadaju da će lakše utemeljiti pjevački zbor bunjevačkih Hrvata.

Postoji primjerna suradnja s većinskom, seoskom samoupravom. Po novom zakonu o pravima narodnosti, Hrvatska je samouprava početkom godine, umjesto manjinske, postala narodnosnom, a dobili su i novu bilježnicu – Moniku Jagicu, podrijetlom iz Dušnoka. Dobit će i internetski priključak, predviđaju uređivanje prostorija s novim namještajem, starijim fotografijama i drugim.

Osim hrvatske, u Bikiću djeluje i njemačka samouprava, a u školi se odvija i nastava njemačkog jezika. Hrvatski se još predaje u mjesnoj osnovnoj školi, ali posljednjih godina već samo izvan satnice u obliku kružoka, tjedno po jedan sat. Kružok hrvatskoga jezika ima 16 polaznika, a podučava ih učiteljica Jagica Jasenović. Nije lako, niti se može ozbiljno raditi s njima u jednoj grupi od 6. do 12. godina, dodaje umirovljena učiteljica Bara Jagić, stoga je naglasak više na upoznavanju, njegovanju kulture i običaja. Nastupaju redovito na Bunjevačkom prelu s recitacijama i pjesmama na materinskom jeziku. Dolaze i na plesačnice. S druge strane teško je od tako malog broja naći dobre pjevače... kao što je to u većim zajednicama. Nije lako, dapače, vrlo je teško organizirati nastavu hrvatskoga jezika, ukazati roditeljima na to koliko je važno učenje, njegovanje materinskog jezika.

S. B.

Ministarstvo javne uprave i pravosuđa

Objavljen natječaj za narodnosne stipendije srednjoškolaca

Ministarstvo javne uprave i pravosuđa i ove godine objavljuje pozivni natječaj za narodnosne stipendije za srednje škole koje djeluju prema jednojezičnom ili dvojezičnom narodnosnom programu i njihove učenike. Cilj je natječaja pomaganje nastavka školovanja učenika izvanrednih sposobnosti, pripadnika narodnosti koje su navedene zakonom o pravima narodnosti.

Učenici i njihove škole do 15. svibnja mogu se prijaviti na natječaj za narodnosnu stipendiju koju je lani utemeljio Tibor Navracics, ministar javne uprave i pravosuđa. Stipendija se može dodijeliti učeniku koji je svoj natječaj predao zajedno s ustanovom koja je navedena u pozivu, a učenik je razreda koji prethodi zadnjim dvjema godištim. Natjecati se mogu samo državljani Mađarske, koji su prema izjavi pripadnici narodnosti, a prosjek ocjena od prethodne školske godine dostiže najmanje 4.00, iz drugih izvora ne dobiva stipendiju za isto razdoblje, te koji istovremeno pristaje da mu se osobni podaci tretiraju po uredbi. Stipendija se dodjeljuje samo onda ako je natjecatelj dostavio sve potrebne dokumente u navedenom roku i odgovora svim postavljenim uvjetima. Pravo na stipendiju, koja se dodjeljuje u iznosu mjesečno 60.000 Ft, ostvaruje se 1. rujnom ove godine. Natjecati se može dva učenika po ustanovi, o dodjeli stipendije odlučuje ministar, a imenik stipendista objavit će se na Vladijnoj web-stranici. Pokriće za program stipendiranja osiguran je u poglavlju proračuna Ministarstva javne uprave i pravosuđa s namjenom za narodnosti. Poziv za natječaj i obrazac dostupni su na kormany.hu. (izvor: kormany.hu)

Intervju

„Civilna je udruga grupa ljudi koji su se odlučili okupiti, družiti jer imaju zajedničke ciljeve, njegovati kulturu, plesati, graditi igralište, pjevati, glumiti ili recimo politizirati. Ako želimo, i oni koji žele politizirati, mogu to činiti preko Saveza Hrvata, ali bi onda on, Savez, trebao biti u prvom redu politička organizacija, a znamo kako politiku čine osobe” – kaže Jozo Solga.

Razgovor vodila: *Branka Pavić Blažetin*

Po izvješćima novinara Hrvatskoga glasnika, načinenima na skupovima na kojima su se birali delegati između članova Saveza Hrvata u Mađarskoj, koji će predstavljati

članstvo na nastupajućem Kongresu 19. svibnja u Budimpešti, čitatelj može zaključiti kako se nije događalo bog zna što osim što je članstvo izabralo delegate, ne dajući njima upute što i kako zastupati na Kongresu glede nacrt Statuta, što ga članstvo nije imalo prilike imati na uvidu prilikom izbora delegata. O Statutu ovih dana raspravlja Predsjedništvo Saveza Hrvata, ono će s njihove strane izrađeni i izglasovani nacrt Statuta podastrijeti delegatima koji će članstvo Saveza predstavljati na Kongresu, što ne isključuje mogućnost da netko od nazočnih delegata, i onih izabranih sa strane članstva i predstavnika učlanjenih udruga ne ponudi na raspravu i glasovanje i neku drugu inačicu nacrt Statuta. Na skupu koji je održan u Potonji 31. ožujka nazočni su zauzeli stav o temeljnim pitanjima koja bi delegati izabrani u Potonji trebali zastupati na Kongresu. Predsjednik Zajednice podravske Hrvata, član Predsjedništva Saveza Hrvata iz Podravske regije koji predstavlja sve pojedinačne članove Saveza iz regije u sadašnjem Predsjedništvu, Jozo Solga, nakon skupa izjavio je za Hrvatski glasnik: „Mislim kako je odaziv bio dobar i obavili smo ono na što nas je zadužilo Predsjedništvo Saveza.

Podravska regija ima pravo (temeljem broja članova) na šest delegata. Radi se o 150 članova koji redovito plaćaju članarinu u Savezu Hrvata, što je lijepa brojka. Kako ste uspjeli animirati ljude da se učlane u Savez jer znamo kako to nije tako u svim regijama?

Posao smo započeli pred izborima 2010. godine, jer tada je Savez zauzeo stav, ako netko želi da se kandidira za zastupnika hrvatskih samouprava na listi Saveza Hrvata u Mađarskoj, što znači da želi raditi u političkoj organizaciji Hrvata u Mađarskoj, što je i Savez, on svakako ima u najmanju ruku moralnu obvezu da se pridruži, priključi ovoj političkoj organizaciji, odnosno Savezu Hrvata u Mađarskoj, i da bude njezin član te plaća

redovito i članarinu. I to ne samo u izbornoj godini, kada mu treba Savezov potpis, i kada se naglo sjetimo kako postoji Savez Hrvata, nego se od članstva očekuje stalna aktivnost. Jer ako se priključiš jednoj civilnoj organizaciji i ako je ta organizacija i politička, onda moraš njegovati odnose, a ako nećeš njegovati te odnose, onda tebe kao člana trebaju animirati zaduženi, danas je to Predsjedništvo, Zemaljski odbor, jedino na taj način Savez kao udruga može funkcionirati. Ako netko ne želi sudjelovati u radu Saveza, onda neka izjavi da se odriče članstva, potvrdi pismom i onda ga se neće tretirati kao člana. Naravno, kao Hrvata Savez ga i nadalje očekuje na svojim priredbama, ali ne računamo na njega kao političkog aktivista.

Nastaje zbrka glede Saveza kao kulturne i političke udruge. Jednom je kulturna, drugi put politička, i tako redom. Zasižno je u prošlosti tzv. samoupravljanja Hrvata u Mađarskoj Savez odigrao ključnu ulogu upravo pri izborima za manjinske samouprave, ali jednako tako je sigurno da će na nastupajućim izborima, zapravo, Savez moći biti ona ključna organizacija koja će na neki način odrediti političku budućnost Hrvata u Mađarskoj nakon 2014. godine, ako uspije ojačati sebe kao političku udruhu svih Hrvata u Mađarskoj?

Kada je osnivan i osnovan Savez Hrvata u Mađarskoj, prije više od 20 godina, onda je on uzeo na sebe važnu političku ulogu. To se zanemarilo proteklih godina, išlo se drugim smjerom, pokušavalo se naći svoje mjesto, uzelo se na sebe one zadatke što su zadaci kulturnih udruga, KUD-ova, zborova itd. Jer navedeni bi trebali djelovati u okviru kulturne autonomije, a Savez Hrvata trebao je biti i trebao bi biti politički partner mađarskoj državi, vlastima, politički partner u pregovorima s matičnom zemljom, neka vrsta „stranke”, najjače stranke Hrvata u Mađarskoj. Mislim kako je načinjena velika pogreška što nismo išli tim smjerom. Mislim i predlažem kako Savez treba ojačati upravo u spomenutom smjeru. To nam nalažu i nove zakonske odredbe. Novi Zakon o civilnim udruženjima kazuje: ako ćeš se baviti kulturom, kulturnom autonomijom, to je jedna stvar, ali ako ćeš se baviti političkim poslovima, onda svakako u svoj rad moraš unijeti profesionalizam. Udruga koja se želi baviti politikom, politizirati treba da postane na neki način stranka, u

navodnicima. Naime ona ne spada pod Zakon o strankama, ali ako pažljivo čitamo zakonske stavke, onda znamo da je to isto. Mi smo kao udruga dio civilne sfere, ali kada dođe do toga da moramo razjasniti kakav politički smjer, onda se trebamo ponašati kao prava stranka. I stoga nije sigurno da nam za to treba masa ljudi, jer masa ljudi neka budu u KUD-ovima, pjevačkom zboru, ako zna pjevati... Savez Hrvata kao krovna organizacija mora politički osmisliti kulturnu autonomiju i sve ono što za hrvatsku zajednicu znači opstanak.

Gledajući „političku scenu” drugih manjinskih zajednica, na neki način odlikuje je pluralizam politiziranja. Kada to govorim, kažem kako mnoge manjinske zajednice, ne sve, imaju više udruga državnoga ranga i kao takve te udruge imaju zastupnike u vrhovnim državnim manjinskim „političkim” tijelima koji su svoje mandate osvojili na državnim listama svojih udruga. Hrvati su ostali na neki način „jednpartijski”, možemo to i tako nazvati, jer imaju samo Savez Hrvata i svi zastupnici sadašnje i dosadašnjih skupština Hrvatske državne samouprave (otkada civilne udruge temeljem zakona mogu postavljati državne liste) jesu s liste Saveza Hrvata. Vjeruješ li i kao predsjednik Zajednice podravskih Hrvata i kao član sadašnjeg Predsjedništva Saveza Hrvata da će Savez uspjeti zadržati tu ulogu krovne i jedine političke civilne udruge Hrvata u Mađarskoj?

Ja ni sada ne mislim da smo jednostranački, da djelujemo jednostranački. Prema široj javnosti jesmo. Jer i nadalje zastupamo ono bratstvo i jedinstvo što ionako ne postoji u stvarnosti, jer znamo kako smo različiti ljudi, imamo različite interese i svatko drugačije gleda na ovaj svijet, pa i na sudbinu Hrvata u svome selu, užoj ili široj regiji, Mađarskoj, a to je i prirodno. Mislim na ove sadašnje regionalne organizacije koje se predstavljaju kao istostranačke sa Savezom, jer su se tako predstavile, i postavile prilikom formiranja državne liste Saveza Hrvata u Mađarskoj na posljednjim izborima, što je bilo dosta mučno u predizbornom razdoblju, ali dobro, to smo progutali, dogovorili smo se i imamo Hrvatsku državnu samoupravu sa zastupnicima izabranim s jedinstvene liste Saveza Hrvata u Mađarskoj. Mislim kako taj način, koji se tada proveo, prilikom sljedećih izbora treba zaboraviti, neka se zna tko s kime je u koa-

liciji, kojoj organizaciji pripada, želi li raditi za dobrobit svih Hrvata u Mađarskoj, ili će se početi gubiti u nekakvim regionalizimima. Ako tako bude, onda će to u političkom smislu biti smrtna kazna za Hrvate u Mađarskoj.

Stoga zastupam stajalište kako Savez Hrvata treba da postane krovna politička organizacija i jaki politički partner u pregovaranju s drugim strankama. Ja tako zamišljam Savezom daljni put. Jesu svi članovi Skupštine s liste Saveza Hrvata, da, ali to je, rekao bih, u stvarnosti pod upitnikom. I to neka uzmu na sebe oni koji se, zaista, na čudan način ponašaju. Naime sve se češće postavlja pitanje, naravno moralno, kako je ušao s liste s kojom u stvarnosti nema isto mišljenje.

Spomenuo si zakon o civilnim udrugama, spomenuo si profesionalizaciju, što zapravo zakon kaže, koje uvjete treba ispuniti civilna udruga da bi mogla obnašati funkciju političkog prezentiranja Hrvata u Mađarskoj.

Prije svega udruga mora biti materijalno stabilna, gospodarstveno profesionalizam mora učiti u poslovanje tako i zakon propisuje kako treba imati profesionalnog zaposlenika, odnosno da se jasno vidi kako jedan dio troškova se troši na onaj dio koji osigurava funkcioniranje, dakle na zaposlenoga/zaposlene. I ako nije recimo ta osoba/osobe u punom statusu, svi osobni rashodi moraju se vidjeti i osobni rashodi onih koji obavljaju poslove u udruzi temeljem honorara, vrshodi osoba/osobe koja obavlja poslove knjiženja, bilance, rješava poslove pri sudu, saziva skupštinu udruge. Treba osigurati da najviše političko tijelo organizacije ima stalne veze sa članovima, pismenim putem, pregovorima sa članovima, ako članstvo potrebuje nekoga ili nešto, dobije sve potrebne informacije.

Koliko civilnih udruga ima kod Hrvata u Mađarskoj koje će moći ispuniti zakonske uvjete?

Mislím kako ih je lakše prebrojiti nego prste na ruci.

Drugim riječima, u svakom slučaju je najbolja alternativa jedna zajednička krovna politička organizacija Hrvata u Mađarskoj.

Stopostotno da je tako. Unutar organizacije mogu biti različita mišljenja, ali i jasni stavovi prihvaćeni kako glede budućnosti same organizacije, tako i problematike Hrvata, to je uznapredovala asimilacija, nedostatak identiteta, jačanje hrvatskoga školstva, jasna kulturna politika... Što bi trebali zajedno zastupati zastupnici HDS-a koji su u Skupštinu ušli s liste Saveza Hrvata u Mađarskoj.

Neka zastupnici, članovi Saveza koji žele politizirati budu i stručnjaci u danim području jer samo tako može Savez kao krovna organizacija skupiti sve one koji žele raditi za hrvatsku zajednicu. Potrebno nam je malo „nacionalizma” u pozitivnom smislu, jasnoga hrvatstva, odlučnih ljudi s jasnim stavovima i životnim i profesionalnim jer bez toga nećemo moći opstati.

Članstvo iz Vaše regije zauzelo je na sastanku stav da se preferira budućnost Saveza Hrvata kao udruge prirodnih osoba.

Da, ja to isto kazujem već godinama, kao papiga na svim sastancima Predsjedništva i Zemaljskog odbora. Sve što se stvara, događa, inicira na zemaljskoj kugli, to sve čine osobe, pojedinci. Civilna je udruga grupa ljudi koji su se odlučili okupiti, družiti jer imaju zajedničke ciljeve, njegovati kulturu, plesati, graditi igralište, pjevati, glumiti ili recimo politizirati. Ako želimo, i oni koji žele politizirati, mogu to činiti preko Saveza Hrvata, ali bi onda on, Savez, trebao biti u prvom redu politička organizacija, a znamo kako politiku čine osobe. One koji žele politizirati, intelektualce, nije slobodno isključiti iz redova ako oni mogu svojim radom, osobnošću, primjerom donijeti napretku hrvatske zajednice u Mađarskoj. Ova stajališta zastupam i pri izradi nacrtu Statuta Saveza Hrvata u Mađarskoj, oko čega se trenutno usuglašava na sjednici Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj.

bpb

Halaš

XIII. međunarodni festival čipke u Halašu, 110. obljetnica halaške čipke

Od 20. travnja do 6. svibnja 2012. u bačko-kiškunskome Halašu (Kiskunhalas) održat će se XIII. međunarodni festival halaške čipke koja ove godine obilježava 110. obljetnicu postojanja. Svečano otvorenje ovogodišnjega Međunarodnog festivala čipke bit će u Domu čipke 20. travnja u 17 sati. Dana 21. travnja od 9.30 do 17 sati priređuju se međunarodno predstavljanje tehnike i sajam čipke, te glazbena i obrtnička predstavljanja, a 22. travnja od 9.30 do 16 sati međunarodno predstavljanje tehnike i sajam čipke. Pod nazivom „Igra s tankim koncem”, uz razne domaće izlagače, na Festivalu će se predstaviti i čipkarske radionice iz inozemstva, iz Hrvatske, Austrije, Češke, Estonije, Rusije, Njemačke i Slovenije. Ove se godine predstavlja Lepoglavska čipka, izrađena tehnikom čipke na batiće. Gosti iz Lepoglave sudjelovat će svečanom otvorenju Festivala čipke. Posjetitelji će moći upoznati razne tehnike čipke, sa starinskim, ali i s modernim radovima. Osim toga bit će i pravih rijetkosti, kao što su halaška čipka u boji stara 100–110 godina iz zbirke privatnih osoba i nekoliko domaćih muzeja. Nadalje program ovogodišnjeg Festivala čipke bit će obogaćen i predstavljanjem nematerijalne kulturne baštine uvrštene u nacionalni popis, kao što su primjerice mezeturski lončari, kalački vezovi i rukotvorine, karcški ovčji paprikaš, mohački Šokci, i sokolari. Kako saznajemo, u programu 21. travnja sudjelovat će mohački Šokci i Orkestar „Poklade”. Međunarodna izložba u halaškome Domu čipke može se posjetiti od 20. travnja do 6. svibnja.

PEČUH – Hrvatski klub Augusta Šenoe i Udruga hrvatskih vinogradara u Mađarskoj priređuju XXIX. natjecanje hrvatskih vinogradara i vinara u Mađarskoj. Proglašenje rezultata natjecanja bit će 20. travnja, s početkom u 17 sati, u Hrvatskome klubu Augusta Šenoe.

SURDUKINJ – Vinogradari iz toga naselja i okolice te Mohača natječu se u kakvoći vina. Oni koji su željeli sudjelovati natjecanju uzorke vina trebali su predati do 16. travnja u vinskog kući Planina u Mohaču, a proglašenje rezultata je 20. travnja u surdukinjskom domu kulture.

DARANJ – Hrvatska samouprava toga sela organizira zabavu zatvorenoga tipa pod imenom „Večeras je naša fešta...”, 21. travnja, s početkom u 19 sati u tamošnjem domu kulture. Vrijeme je da dostojno proslavimo proljeće s našim pomagačima i prijateljima, kaže predsjednik Hrvatske samouprave Ladislav Vertkovi, a da nam nastupom uljepšaju večer, pozvali smo KUD Dravu iz Lukovišća i KUD Podravinu iz Barče, te tamburaški sastav Vizin.

PRISIKA – Predsjednik Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj (DGHU) Čaba Horvath saziva generalnu sjednicu 29. aprila 2012. (nedilja) u 14.30 uri. Mjesto sjednice: Priska, Hunyadieva 19, Muzej sakralne umjetnosti Hrvatov u Ugarskoj. Za sjednicu je predviđen ovaj dnevni red: 1. Izvješčaj o 2011. ljetu; 2. Planí za 2012. ljetu; 3. Razno. Ako sjednica na početku nima kvorum za pol ure se saziva sjednica s istim dnevnim redom.

ČAJTA, GORNJI ČETAR – Igrokazačko društvo Petrovoga Sela Vas srdačno poziva 21. aprila, u subotu u Čajtu, na svoju predstavu Antona Hamika, pod naslovom Srce na pravom mjestu, u prevodu Štefana Geošića, pod režijom Ane Škrapić-Timar. Šalni igrokaz u tri čini se začme u 19.30 uri u mjesnom Domu kulture. Tajedan dan kasnije, 28. aprila, u subotu Petrovišćani nastupaju u četarskom Kulturnom domu. I ovdje se začme predstava u 19.30 uri.

MOHAČ – Tamburaški sastav „Šokadija” 27. travnja 2012. godine priređuje redovito mjesečno druženje pod nazivom „Šokadija klub”, koji će se upriličiti u klupskim prostorijama Čitaonice mohačkih Šokaca, s početkom u 20 sati.

Priča o dva pjesnika uz predstavljanje najnovijih zbirki u izdanju Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj

U organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, u Harkanju su u nepun mjesec dana održana dva književna druženja, tribine i predstavljanja u znaku spomena na dvojicu hrvatskih pjesnika: Josipa Gujaša Đuretina i Stipana Blažetina. Naime zbirke pjesama, „Iz pozadine” Josipa Gujaša Đuretina i „Na istom kolosijeku” Stipana Blažetina, ugledale su svjetlo dana 2011. godine u izdanju Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj. Zbirka „Iz pozadine” izašla je u povodu pjesnikove 75. obljetnice rođenja (1936. u Martincima) i 35. obljetnice smrti (1976. u Budimpešti), a zbirka pjesama „Na istom kolosijeku” u povodu 70. obljetnice rođenja (1941. u Santovu) i 10. obljetnice smrti (2001. u Pečuhu) Stipana Blažetina. Radi se o dva pjesnika koji su svojim pjesništvom pretežno obilježili pjesničko stvaralaštvo Hrvata u Mađarskoj osamdesetih godina dvadesetog stoljeća.

Spomenuta događanja pobudila su veliko zanimanje harkanjskih Hrvata, okupljenih oko Hrvatske samouprave i Mješovitoga pjevačkog zbora, kaže nam predsjednica har-

kanjske Hrvatske samouprave Žuža Gregeš. I prvom i drugom predstavljanju sudjelovali su vršni predavači te književno-jezični znalci; ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj Stjepan Blažetin i umirovljeni sveučilišni profesor Ernest Barić.

Dana 20. ožujka govorili su o pjesništvu i književnom jeziku Josipa Gujaša Đuretina, a 17. travnja o pjesništvu i književnom jeziku Stipana Blažetina. Susreti su održani u knjižnici Osnovne i glazbene škole Pál Kitaibel, a slijedili su im druženje i dugi razgovori. Govoreći uza zorni power point prikaz o književnom radu Đuretinovu i Blažetinovu, Stjepan Blažetin je nizom zanimljivih detalja upoznao i zainteresirao slušateljstvo, a ništa manje zanimljivo nije bilo ni predavanje Ernesta Barića koji se osvrnuo na uporabu hrvatskoga jezika kod dvojice pjesnika, što je imalo svoju uvjetovanost proizašlu po njemu, iz njihova zavičajnog odgoja, podrijetla, školovanja, i poslije profesionalnog rada.

bpb

SANTOVO – U suorganizaciji tamošnje Hrvatske samouprave i Turističke zajednice Koprivničko-križevačke županije, 26. travnja 2012. godine u 17 sati u predvorju santovačkog doma kulture otvara se izložba pod naslovom «Četiri slikara naive iz Hrvatske». U okviru izložbe predstavljaju se Dragutin Kovačić, Stjepan Đukin, Martin Đukin i Vladimir Ivančan iz Općine Molve, jednog od središta hrvatskoga naivnog slikarstva u kome djeluje likovna udruga „Molvarski likovni krug” s galerijom osnovanom 1994. godine. Izložbu će otvoriti Ljiljana Pancirov, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu, a otvorenje će uljepšati Tamburaški orkestar Hrvatske osnovne škole. Izložba se može posjetiti do 5. svibnja.

BEREG (BAČKI BREG) – Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo „Silvije Strahimir Kranjčević” 22. travnja 2012. svečano obilježava 100. obljetnicu rođenja književnika Ante Jakšića u Godini hrvatskih velikana u Vojvodini, zajedničkog projekta u suradnji s Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata. Program: 15.30 okupljanje u domu kulture, 16.00 misa u župnoj crkvi Svetog Mihovila, 17.00 polaganje vijenaca na grob Ante Jakšića, 17.30 otvaranje izložbe knjiga Ante Jakšića, 17.45 svečana akademija i predstavljanje knjige Ante Jakšića *Duše zemlje*. Bački hrvatski književnik, pjesnik, pripovjedač, novelist i romanopisac Ante Jakšić rođen je 22. travnja 1912. u Bregu, a umro 30. studenoga 1987. u Zagrebu. Po vlastitoj želji pokopan je u rodnom Bregu, a njegovi sunarodnjaci 4. srpnja 2006. otkrili su mu spomen-ploču na rodnoj kući.

Najzrelijoj Hrvatici u Ugarskoj čestitali u Budimpešti

Sretan rođendan, teta Lola!

Peštanski žitak Petrovišćanov, daleko od rodnooga sela, je pravi mali čarobni svijet. Osobito pak onda, kad u metropoli zajde kakova kulturna grupa iz Pinčene drage. Minule subote jur tradicionalno su nastupali petrovski igrokazači, pod peljanjem Anice Škrapić-Timar, u Jókai klubu u XII. okrugu, na poziv tamošnje Hrvatske samouprave. To, sa strane peštanskih Petrovišćanov svenek željno čekano spravišće, od ljeta do ljeta nigdar se ne more odvijati prez nazočnosti tete Lole Nimčeve, rođjene Petrovišćanke i nje kćerke Magde. Za nastupom, 14. aprila, u subotu uvečer, slijedila je i jedna druga svećačnost, pokidob najzrelija Hrvatica u Ugarskoj 15. aprila, u nedilju je navršila svoje 102. ljetno žitka. Kako se da viditi i na kipicu Petra Tyrana, Rozalija Nemet-Molnar su još, hvala Bogu, pri dobrom zdravlju i veselju, što je nigdar ne ostavlja. Jedan od najpoznatijih Petrovišćanov Lajoš Škrapić ni ovput nije pozabio na visoki jubilej, i ekstar je gratulirao slavljenci, u ime cijele hrvatske zajednice. Pravoda je i ovput obavezno otpjevana petroviska rođendanska jačka *Lipa kitica j' procvata*, na ku se zna srce rastaliti, a spolom se gane ka-ta suza javno ili podmuče.

Lipim čestitkam se ovput i mi pridružujemo i željimo teti Loli još čuda-čuda ljet zdravlja, sriće i veselja. Živili!

-Tiho-

Foto: Petar Tyran

Trenutak za pjesmu

Miroslav Sinčić

I slavjenih i zabjenih
i zmućenih od vere
i zgubjenih prez vere
na ten nas je svitu
priko svake mere.

Zbogomdavanje Jakobu Kumanoviću

Ostavio nas židanski slikar, glumac, zastupnik i vjerni Hrvat

Već cijeli jedan dan sidim nad ovimi riči i osobito teško mi je pisati. Zbog prijatelja, kazalištarca, slikara, istinskoga Hrvata i dobroga ČLOVIKA. Ovako, s velikimi slovima. U teškoj bolesti na Bijeloj nedilji, kada se je pred 60-imi ljeti i narodio, uprav na ti dan, u sambotelskoj bolnici tiho je preminuo Jakob Kumanović iz Hrvatskoga Židana. Ako je negdo znao što je bol, onda je to on bio. Sve štacije mučnoga puta je poznao i pohodio, još je nekako zračio od optimizma, još je svenek batrio svakoga, koga je nek mogao. Tako je držao, križ mu je sam Bog podario, to je morao nositi, suprot toga nigdar se nije bunio. Zadovoljan s ovim životom u ranoj mirovini i u svojoj voljenoj porodici, našao si je srične trenutke slikarstvu. Ovjekovječio je lipotu i neopisiva mu je bila radost kad je već gotova slika dostala ramu. Nije to bilo drugačije ni pri obnovljeni kipi ali freska i kapela na Plajgoru, Hrvatskom Židanu, pri Peruškoj Mariji. Kolikokrat je židanske, petroviske, prisičke i gdo sve zna koje još gledatelje oduševio, razveselio svojom talentiranom glumom u židanskom kazališnom društvu, s kakovom preciznošću je sastavio plane i skice, potom pak kulise svojemu teatru. S kojom neizmjernom ljubavlju je učio u ljetnom taboru najmladje na moljanje i farbanje. Imao je zlatne i marljive ruke. U polipšavanju i za interes sela htio je i aktivno djelovati. Jur treći put je bio izabrani zastupnik ne samo Seoske samouprave, nego i pretpostavnik crikvene stolice, a zalagao se je i za hrvatske posle.

Iako mu je zrak gustokrat falio i mašin za disanje svenek pripravnno stao polag stelje, ufanje ga nigdar nije ostavilo. Stat će se iz stelje, zopet će nastupati s mjesnima igrokazači na svojem dragom materinskom jeziku. Dvi ljeti ga nije bolest pustila na pozornicu, a ljetos, posljednji put, iako samo u manjoj ulozi, ponovo smo se s njim skupa veselili, aplaudirali uspjehu njegovoga društva.

Nastup, bolnica, terapija, muke... takov je bio redosljed njegovoga žitka u ovi zadnji miseci. Tužio se nije! I onda ne, kad pred trimi tajedni, na danu sprohoda mladoga Židanca, zadnji put smo ga poiskali. Nepravilno mu zdihanje teško je doteklo sa zrakom do pluća. Klimao je s glavom, ozdravit će! U tom smo se ufali svi mi, ki smo ga rado imali, u tom se je ufao i on sam. Na posljednjoj mu slici, ku je na molbu prijatelj iz Dalmacije napravio, stoji lik Gospe Fatimske iz Dubravica. Fotografija s tog djela s Čudotvornom Madonom na njegovu prošnju, virostovala je kraj stelje i kad je na sve vijeke zatvorio oči. S jednim dobrim

Človikom je nas manje, tako su mi rekli Petrovišćani. Za pravim, istinskim Hrvatom plaču se i zvoni ove dane u Hrvatskom Židanu, ki će odsad jako faliti ne samo iz rodnoga sela, nego iz cijele naše zajednice za ku je toliko dao nesebično, dobrovoljno. Ostanu nam njegovi akvareli, portreti, pejzaži od Austrije prik Amerike, sve do Dalmacije, kamo su ga tolikokrat zvali na gostovanje i otkud je za dar samo hrvatsku zastavu htio imati.

Potareni i neutišljivi zbog gubitka, s velikom krvavom bodljikom u srcu, dajemo ti zadnji zbogom. Tvoje, u bitki suprot bolesti, istrudjeno tijelo prikdajemo črnoj zemlji uprav na tvoj 60. rodjendan, 20. aprila, u petak. Umjesto rodjendanske torte i čestitke s kiticami, vijenci, molitvami i suzami pokrijemo tvoj grob, polag tvoje žalujuće majke, Marije ter hižne družice Agice i tvojih sinov Ivana, Kristijana i Tamaša.

Jakob dragi, sanjaj lipo u preskrajnoj Božjoj milosti!

-Timea Horvat-

Iz povijesti Hrvatskoga glasnika

„Najmanji vrtić na svijetu”

(...)

Dječji vrtić u Kašadu ove godine slavi dvadesetu obljetnicu svoga postojanja, naime, otvoren je 1977. Nalazi se u nezavidnoj situaciji koja je uvjetovana što malim brojem djece što velikim teretom koje uzdržavanje vrtića predstavlja za proračun seoske samouprave.

(...)

Za proslavu dvadesete obljetnice postojanja, Marija Slipčević zajedno sa svojim mališanima priprema prigodni program. Proslava bi se održala u sklopu Dana sela kada Kašad namjerava organizirati jednotjednu manifestaciju koja bi okupila raseljene Kašadce. Selo namjerava tada organizirati i Dan Kašadaca. U sklopu toga održala bi se i proslava kojom bi se obilježila dvadeseta obljetnica postojanja vrtića. Pozvali bi bivše djelatnike i pitomce, organizirali bi izložbu fotografija i još mnogo toga. Ovi događaji trebali bi se održati u Kašadu krajem svibnja i početkom lipnja.

Primjer kašadskog dječjeg vrtića zorno pokazuje situaciju u kojoj se nalaze hrvatski vrtići u Baranjskoj županiji, oni manje-više na papiru nose hrvatski naziv, ali u praksi to slabo funkcionira što zbog malog broja djece što zbog ljudskog faktora. Postavlja se pitanje kako bi se moglo pomoći ljudima koji se nalaze na terenu, ako oni žele i očekuju pomoć, koji su malo dalje od metodičke i ine prakse, koji ne raspolažu u dovoljnoj mjeri priručnicima, slikovnicama i kasetama na hrvatskom jeziku, ne raspolažu informacijama o mogućnostima dobivanja financijskih potpora, vrlo rijetko ih posjećuju i pitaju kako rade i što su do sada napravili. Tko su oni koji bi trebali voditi računa o tome, pitanje je na koje se sve manje nalaze odgovori. Za to vrijeme hrvatsko školstvo, barem u Baranjskoj županiji, počevši od vrtića, dobiva dimenziju koja sve manje slični učenju stranih jezika, a od onoga što zovemo učenjem materinskog jezika svakim danom biva sve udaljenije.

B. P. B.

(Hrvatski glasnik, 1997/16)

Jakob Kumanović u svojoj zadnjoj ulozi u ovoljetnoj židanskoj predstavi

Godišnja skupština Zemaljskog društva hrvatsko-mađarskog prijateljstva

Zemaljsko društvo mađarsko-hrvatskog prijateljstva u Kapošvaru 24. ožujka 2012. g. održalo je svoju redovitu skupštinu na kojoj je prihvaćeno izvješće o prošlogodišnjem radu, financijsko izvješće o 2011. g., dodijeljena su priznanja, primljeni su novi članovi, a isključeni oni koji nisu udovoljili statutu, prihvaćen je plan rada za 2012. g.

Ovogodišnja skupština Društva započela je pola sata kasnije od zakazanog prvog termina, naime na sjednicu se nije odazvao dovoljan broj članova, stoga organizacija nije imala kvorum (subota je bio radni dan, te su mnogi otputovali na Proljetni sajam u Gudovce), zato je predsjednik Marko Kovač, kao što je bilo naznačeno u pozivnici, za pola sata opet sazvao skupštinu. Intoniranjem mađarske i hrvatske himne započela je redovita skupština Zemaljskog društva mađarsko-hrvatskog prijateljstva, najvjernijim simbolima namjere utemeljenja organizacije među kojima je povezivanje i pospješivanje suradnje naroda između Mađarske i Hrvatske, između njihovih narodnosti, civilnih organizacija, ustanova, odnosno gajenja dobrosusjedskih odnosa na raznim poljima. Zemaljsko društvo prije sedam godina utemeljeno je s 20 članova, a danas ih ima domalo 200, iz Hrvatske 40. Njegovi su članovi istaknute osobe na polju diplomacije, predstavnici državnih udruga, narodnosti, općina, poduzeća i simpatizeri prijateljskih veza dviju država. Marko Kovač, predsjednik Društva, pozdravio je nazočne, među njima Borisa Golubičića, prvog tajnika Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, i Ljiljanu Pancirov, generalnu konzulicu Republike Hrvatske u Pečuhu.

Nakon jednoglasno prihvaćenoga dnevnog reda predsjednik organizacije izvijestio je o aktivnostima u 2011. g. Organizacija je lani raspolagala skromnim materijalnim sredstvima, tako je programe ostvarila prema svojim mogućnostima, no inače cilj organizacije u prvom redu nije da organizira samostalne programe, nego da povezuje razne partnere iz dvije države, da im pomogne u ostvarenju zajedničkih programa, povezuje predstavnike

raznih društava, ustanova, da širi informacije o mogućnostima suradnje na kulturnom, športskom i gospodarskom polju. Ipak, članovi Društva sudjelovali su u raznim programima te u suradnji s Hrvatskom samoupravom grada Kapošvara i organizirali priredbe. U 2011. g. Društvo je usklađivalo organiziranje Nogometnog turnira načelnika s dvije strane granice, u Velikom Trojstvu, pomoglo je pri uspostavljanju suradnje grada Hévíza i Čazme, gradovi su i potpisali sporazum o suradnji. Članovi Društva sudjelovali su na spomen-sjednici Mađara u Koprivnici, na međunarodnome športskom susretu u Kapošvaru i u Bjelovaru, na festivalu u Garešnicama, pomogli u povezivanju Igala i Lipika, sudjelovali na danu sela u Rovišću, na izložbi vina u Daruvaru, na Danu općine u Somogyváru, u Kadarkutu te u ostalim mjestima u kojima je Društvo bilo povezač u uspostavljanju suradnje. Inače posredstvom prijateljskog Društva već su trideset naselja iz Šomođske županije potpisale sporazum o međusobnoj suradnji s nekim od općina iz Hrvatske. Društvo svake godine organizira i izlagače za razne sajmove u Hrvatskoj, te izlet u matičnu domovinu. Lani je organiziran izlet u Osijek. Članovi Društva bili su sudionici gotovo 30 programa, kao posrednici, povezači ili samo sudionici. O financijama je govorio Pal Balatinac, predsjednik nadzornog odbora. Prema njegovu izvješću Društvo u 2011. g. gospodarilo je vrlo razumno, većina izvora dobivena je iz uplata članarina, odnosno od manjih darivanja. Lani je od članarine prikupljeno 460 tisuća forinti, 200 tisuća je dobiveno preko natječaja, a ostali su prihodi podareni. Društvo je štedljivo gospodarilo, neznatan iznos potrošilo je na administraciju i izlet, pa je tako godinu zatvorilo sa 608 tisuća forinti. Taj će ostatak moći iskoristiti ove godine na planirane programe od kojih je već održan međunarodni nogometni turnir u Šomođjadu.

Članovi organizacije u travnju žele sudjelovati na prisjećanju na prvog premijera R. Mađarske Antala Józsefa u Zagrebu, u svibnju će organizirati izlet u Sloveniju, a preko ljeta će sudjelovati na priredbi u Lipiku, te pomoći u posredovanju kulturnih društava iz Mađarske, u rujnu će posjetiti Stočarski sajam u Gudovcu, opet će se pobrinuti da na njemu bude predstavnik iz Mađarske, a u listopadu će pokrenuti tečaj hrvatskoga jezika. Prijateljsko društvo u prosincu želi organizirati Hrvatski dan s natjecanjem u kazivanju stihova, kulturnim i športskim programom i svečanom sjednicom. Prema riječima predsjednika, plan je skromniji od prijašnjih godina, no usput uvijek se proširuju djelatnosti pružanjem pomoći u suradnji.

Već po tradiciji, na godišnjoj skupštini dodjeljuju se priznanja članovima koji su se istakli svojim radom na polju povezivanja i suradnje između Mađarske i Hrvatske. Na ovogodišnjoj skupštini priznanje je uručeno Péteru Szekeresu, predstavniku Koordinacije mađarske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, Imbru Berkešu, predsjedniku Mađarske nacionalne manjine Zagrebačke županije, Josipu Vinceku, predsjedniku Matice umirovljenika Hrvatske, i Józsefu Karsaiu, načelniku Kadarkuta. U znak zahvalnosti Ivanu Bandiću, veleposlaniku Republike Hrvatske u Mađarskoj, koji je tijekom svog mandata podupirao rad Društva, poslan je poklon preko predstavnika Veleposlanstva.

Stigle su i dvije molbe za učlanjenje u Društvo, o čemu je skupštinu izvijestio tajnik Društva Ladislav Karas. Prema odluci članstva, primljeni su novi članovi Ladislav Gujaš iz Pape i Marko Balaž iz Kapošvara, međutim na zatvorenoj sjednici isključeni su neki članovi koji ni nakon opomene nisu uplatili članarinu ili su sami tražili svoj istup.

beta

CVRČAK 2012.
 III. Gradišćanski festival
 mladih tamburašev i tančošev
29.04.2012.
17:00
 PRISIKA – PERESZNYE
 KULTURNI DOM — MŰVELŐDÉSI HÁZ
NASTUPAJU:
 Tamburaši Petrovog Sela
 Narde, Gornjeg Četara,
 Hrvatskog Židana, Prisike,
 Koljnofa, Bizonje,
 Tancoši Koljnofa, Hrvatskog
 Židana, Petrovog Sela

Magyarországi Gradytel Horvát Fialalok Egyesülete
 Društvo Gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj
 9733 – HÓRVÁTZSIDÁNY CSEPREGI UTCA 2

Dani hrvatskoga jezika

Već se dvadesetak godina u pečuskoj Hrvatskoj školi Miroslava Krleže, u ožujku, u spomen na Deklaraciju o položaju i nazivu hrvatskoga književnoga jezika održava jednodnevna manifestacija s bogatim događanjima pod nazivom Dani hrvatskoga jezika. Ovogodišnji Dani priređeni su od 19. do 23. ožujka. Programi su se zbivali svakoga dana, izuzev petka, u poslijepodnevnom satima, u školskoj auli. Prigodan program otvaranja Dana dali su učenici 10. razreda, koje je pripremila prof. Janja Živković Mandić, koordinatorica Dana. U sklopu Dana hrvatskoga jezika održano je školsko natjecanje u kazivanju stihova za niže, više i gimnazijske razrede, predstavljajući narodni običaji i kulturna baštine rackih Hrvata. Dan 22. ožujka bio je u znaku gostiju, nastupili su učenici i profesori budimpeštanskoga HOŠIG-a s programom „Bunjevačko-šokačka večer“, a 23. ožujka, zadnji dan ovogodišnjih Dana, bio je u znaku više nego uspješne kazališne predstave *Visoka temperatura*, što ju je s polaznicima dramske sekcije učeničkog doma, koju čine gimnazijalci, stanovnici učeničkog doma, pripremila nastavnica Erika Žarac. Nakon toga slijedila je svečanost zatvaranja ovogodišnjih Dana hrvatskoga jezika i dodjela nagrada najboljima, te pomagačima uz kratak prigodan program. Održavanje Dana novčano je pomogla i Roditeljska zajednica Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže sa svotom od 57 tisuća forinti.

Prvoga dana nakon svečanosti otvaranja ovogodišnjih Dana, generalna konzulica Ljiljana Pancirov otvorila je u nazočnosti autora izložbu pod nazivom Đakovački vezovi u objektivu Josipa Šerija.

Drugi dan od ranih prijepodnevni do kasnih poslijepodnevni sati bio je u znaku kazivanja stihova na hrvatskom jeziku. Redali su se na pozornici najvještiji kazivači nakon kvalifikacija po razredima, od najmanjih učenika 1. razreda do onih iz 11. razreda.

Trećega dana predstavljani su narodni običaji i kulturna baštine rackih Hrvata, programom za čiju su pripremu bili zaduženi nastavnici Ester Bogardi i Grga Kovač, a istoga je dana održana i plesanica sa školskim orkestrom kojim ravna nastavnica Grga Kovač. Pozdravljajući na govoru rackih Hrvata članove Mješovitoga pjevačkog zbora Pravi Biser iz Dušnoka, učiteljica Ester Bogardi, s pomoću učenice 12. razreda Kitti Kovač, predstavila je slušateljstvu racke Hrvate jednu od mnogobrojnih subetničkih skupina Hrvata u Mađarskoj. Potom je nastupio zbor Pravi Biser s prekrasnim vijencem hrvatskih pjesama iz Dušnoka i bogate tradicije tamošnjih Hrvata. Potom su članovi Zbora na pozornici povelili razgovor na svome zavičajnom govoru s Ester Bogardi. Djeca i svi nazočni uživali su u ljepoti i zvučnosti hrvatskoga jezika i priča o starim

pokazati kako još živi govor rackih Hrvata koji danas, nažalost, govore tek najstariji Dušnočani, pa tako i članovi Zbora Pravi biser. Oni još svakodnevno govore međusobno „po racki“, i to im je prirodno jer i ne znaju međusobno govoriti mađarski. Zbor, što ga vodi Erika Nani, pjeva zajedno od 2002. g., a u današnjem sastavu i pod imenom Pravi biser osnovan je 2008. godine. Rado pjevaju na svim seoskim priredbama i oda-

li o svom „poslovanju“ kroz godinu, ali najviše o prelu i običajima vezanim uz prelo, o izradbi odjeće za vjenčanje, radovima u šumi, zabavi u krčmi, svadbi... Potom su učenici predstavili dio svadbene koreografije iz običaja rackih Hrvata, i prošnje djevojke uz pratnju školskoga orkestra. Nakon programa u školskoj blagovaonici mogli su se kušati kolači iz tradicijske kuhinje rackih Hrvata.

Dramska družina gimnazijalaca, stanovnika učeničkog doma

živaju se pozivima, predstavljaju običaje vezane uza život ljudi u starim vremenima.

HOŠIG-ovi učenici predstavili su se sa scenskom igrom „Bunjevačko-šokačka večer“

Članovi dušnočkoga zbora „Pravi biser“ s učenicima

vremenima, žetvi, svadbi, prela... Ester Bogardi je s ponosom kazala za Hrvatski glasnik da je već mjesecima razmišljala o tome kako izvesti program predstavljanja spomenutih Hrvata učenicima pečuske hrvatske škole, zajedno s kolegom Grgom Kovačem. Obadvoje su podrijetlom Hrvati iz Dušnoka i rade u školi Miroslava Krleže. Namjera nam je bila, kažu, dočarati i

Nastup Zbora pratio je školski orkestar pod vodstvom nastavnika Grga Kovača. Nažalost, kao svi mladi, veli Ester, već ni ona ne govori domaćim jezikom iako sve razumije. Njihovo predstavljanje uz pjesmu i govor upotpunjeno je i dijapanoramom fotografija sela Dušnoka. Djeca su pomagala u ostvarivanju programa, a fotografije je dala kabela televizija sela Dušnoka. Gosti su govori-

Petak je bio u znaku zatvaranja ovogodišnjih Dana i dodjela nagrada najboljima. Prije toga odigrana je kazališna poslastica, predstava u izvedbi članova dramske sekcije učeničkoga doma koju već godinama više nego uspješno vodi nastavnica Erika Žarac. Ovogodišnja je premijera predstava *Visoka temperatura*. U trajanju od četrdesetak minuta glumci pod nadzorom redateljice Erike Žarac očarali su publiku. To su: Balázs Bódis, Martin Koncsos, Martin Antolovics, Emese Csordás, Bálint Varga-Stadler, Mladen Filaković i Ana Rea Jedud. Posebna je nagrada publike pripala Bálintu Varga-Stadleru za sjajno odigranu ulogu Govna, lika kojeg, kako i na plakatu stoji, nije potrebno posebno opisivati jer takvih, nažalost, ima posvuda.

*Branka Pavić Blažetin
Foto: Ákos Kollár*

Rastimo zajedno uz kulturu, glazbu i šport

U IPA projektu Rastimo zajedno uz kulturu, glazbu i šport prekogranične suradnje Mađarska–Hrvatska sudjeluju dvije prijateljske škole, čije prijateljstvo traje već više od tri desetljeća, od 1987. godine, Osnovna škola Ivane Brlić Mažuranić iz Orahovice kao nosi-

rujna 2011. u Harkanju s nizom športskih susreta, uz glazbeno-scensko predstavljanje naših učenika. Druženje su obilježila natjecanja u trčanju, biciklistička utrka, te igre i vještine u bazenu, nogomet, rukomet kao i mala konferencija za učitelje iz dviju škola, dužnosnike gradskih samouprava i za suradnike mjesnog tiska. Od 8. do 9. studenoga 2011. družili smo se u Orahovici u znaku predstavljanja Orahovice kroza srednji vijek, predavanja o zajedničkoj povijesti Hrvatske i Mađarske. Upoznali smo se s legendom o Ružica-gradu, posjetili tamošnji zavičajni muzej, sudjelovali srednjovjekovnoj večeri, viteškom turniru, uz učenje narodnih igara, srednjovjekovnih plesova i druženje na plesačnicama. Posjetili smo u Osijeku Muzej Slavonije, šetali se tamošnjom Tvrđom. Nedugo zatim, veli nastavnica Đurđa Geošić Radašnai, družili smo se u Harkanju od 8. do 9. prosinca 2011. oko glazbe. Dogodila se

teljica Projekta, s projektnim partnerom, Osnovnom i glazbenom školom Pála Kitaibela iz Harkanja. Ukupna vrijednost Projekta iznosi 128.352,02 eura (orahovička strana 60, a harkanjska škola 40 posto ukupnog iznosa). Preko Projekta se opremila likovna i glazbena učionica orahovičke škole u čijim se prostorijama održavaju radionice. Za športske radionice kupila se oprema za biciklizam, odboj-

ku, košarku, nogomet, rukomet, te će se u svrhu športske radionice izgraditi i športsko igralište u Novoj Jošavi u područnoj školi spomenute orahovičke škole.

Kroz ovaj IPA prekogranični program želimo učvrstiti veze učenika, učitelja, poboljšati međusobnu suradnju dvaju gradova, kaže ravnatelj harkanjske škole József Kiss Levente. Projekt smo započeli 29–30.

praizvedba zajedničke glazbene izvedbe tamburaškog orkestra orahovičke škole i solista harkanjske glazbene škole, uza zajedničke

probe, glazbeno natjecanje i druženje. Pisale su se note pomoću računala, predavala se tehnika snimanja. Održan je i zajednički koncert orkestara u predvorju toplica, a načinjen je i njegov snimak. Druženje u 2012. godini nastavilo se 27–28. ožujka 2012. g. u Ora-

hovicu, a zbilom se u znaku kulture narodne baštine. Učenici su izveli plesove i skladbe značajne za Mađarsku, odnosno Hrvatsku, a potom su u zajedničkim radionicama učili svirati, i hrvatske i mađarske narodne skladbe. Sudionici Projekta posjetili su i radionicu tambura Drage Knobiocha iz Orahovice te bili gosti OGŠ u Slatini. Ravnateljica Osnovne škole „I. Brlić-Mažuranić” Maja Škraba oduševljena je Projektom i najavljuje druženje 19–20. travnja u Harkanju koje će biti u znaku povijesti i kulture. Ona vjeruje kako će učenička prijateljstva sklopljena druženjem u ovom Projektu dugo potrajati. Ravnatelj Osnovne i glazbene škole Pála Kitaibela József Kiss Levente zajedničku provedbu Projekta smatra „krunom” dugogodišnjeg prijateljstva i međusobnih posjeta.

Branka Pavić Blažetin

„Zajednički program škole u prirodi“

IPA projekt „Zajednički program škole u prirodi“ ostvaruju Javni obrazovni institut dravske regije kao glavni korisnik, i suhopoljska osnovna škola kao projektni partner. Ukupna je vrijednost Projekta 183.282,31 eura. U tomašinskom Parku prirode od 26. do 30. ožujka boravili su učenici 7–8. razreda iz Suhopolja, Lukovišća, Daranja i Csokonyavisonte. Smješteni su bili u Omladinskom hotelu Durboncs, a nakon upoznavanja i predstavljanja, već prvoga dana boravka u kampu konjskim zapregama išli su na izlet, upoznavali se s mađarskim kaubojima „čikošima“ te mogli iskušati vještinu jahanja. Iz Suhopolja u kampu je bilo deset učenika i jedan nastavnik. Iz Lukovišća 12 učenika i jedan nastavnik. Djeca su dobila mađarsko-hrvatski rječnik, pomoću kojega su se sporazumijevali. Peto-dnevni boravak obilježile su razne aktivnosti, sport, nizanje bisera, pletenje narukvica...

Kako kaže profesorica lukoviške škole Anica Bicak Popović, utorka prijepodne bio je u znaku projekcije filma kojim su učenici upoznali ljepotu Drave i dravskoga krajolika, a popodne je proteklo u znaku sportskih nadmetanja.

Srijedu je obilježio izlet u obližnji Daranj. Djeca su tamo putovala redovitim autobusnom linijom. Iz Daranja su nastavili prema Barči, gdje su uživali u kupanju na bazenima rekreacijskog središta, a nakon povratka u

se Hrvatska Zavičajna kuća u Lukovišću, obala Drave kod Brlobaša...

Zadnji dan kampa sudionici su se okušali, osim ostaloga i u vještini pripravljanja i pečenja lepinje, a potom je slijedila svečanost zatvaranja tabora i oproštanje do sljedećeg susreta. Preko dosadašnjih druženja započetih u listopadu 2011. godine, učenici su sudjelovali u radionici izradbe bedževa, proučavali Podravlje uz mađarsko-hrvatsku granicu, okušali se u jahanju i gađanju lukom i strijelom, snalazili se u šumi pomoću GPS uređaja, putovali biciklom do hrvatske tradicijske kuće u Lukovišću i, najvažnije od svega, pronašli nove prijatelje s kojima su saobraćali rabeći svu svoju snalazljivost i rušeći tako jezične prepreke.

Nakon povratka iz kampa, svi su učenici bili puni zanosa, pozitivnih iskustava i ponosa što je uz njihovo sudjelovanje počela provedba financijski, obrazovno, ekološki i kulturno vrijednoga projekta „Zajednički program škole u prirodi“. Uskoro će i suhopoljska škola ugostiti učenike i učitelje iz Mađarske, zahvaljujući IPA CBC Hu–Hr programu, novouređenom smještaju u prostorijama Područne škole Cabuna.

Uz razmjenu iskustava i znanja cilj je Projekta uskladiti dva nacionalna obrazovna sustava.

Branka Pavić Blažetin

BUDIMPEŠTA – U Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu u petak, 20. travnja, održava se Otvoreni dan. U sklopu Dana zainteresirani učenici i roditelji mogu posjetiti ogleadne sate, 1. sat hrvatske komunikacije u 9.e razredu, vodi prof. Estera Tamaško, sat hrvatske književnosti u 9.b razredu, vodi prof. Mirjana Karagić; 2. sat povijesti u 9.e razredu, vodi Rita Grbavac; 3. sat hrvatskoga jezika u 9.e razredu, vodi Zorica Kaceus; 4. sat tjelesni odgoj u 9.a i b razredu, vode prof. Ladislav Gršić i Biserka Brindza; 5. sat zemljopis u 9.b razredu, vodi prof. Mario Jerkić; 6. sat ples u 9.a razredu, vodi prof. Marija Silčanov Kričković.

BUDIMPEŠTA – U četvrtak, 19. travnja, s početkom u 11 sati, u HOŠIG-ovoj knjižnici priređuje se natjecanje u kazivanju proze i stihova na hrvatskom jeziku. Učenici će se nadmetati po kategorijama 1–2, 3–4, 5–8, 9–10. i 11–12. razred. Njihove interpretacije vrednuje Klara Bende Jenjik, Zorica Kaceus i Kornelija Gombás Györe.

LUKOVIŠĆE – U osnovnoj školi 12. travnja uspješno je priređeno školsko natjecanje u kazivanju stihova. Natjecanju su se djeca mogla prijaviti, ono nije bilo obvezatno, a od osamdeset učenika na natjecanje se prijavilo njih 27. Kako kaže profesorica Anica Bicak Popović, djeca su birala uglavnom šaljive pjesme iz udžbenika, s neta i iz drugih izvora. Na školskom natjecanju izabrani su u svakoj kategoriji najbolji, a oni koji su osvojili prva mjesta, zastupat će školu na državnom susretu Croatiadi koja će ove godine biti održana u Baji. Lukovišku će školu zastupati: Lilla Villánji 2. r. (1–2. r.) sa stihovima Kuzmana Landeka Miš, Tomislav Vinak 3. r. (3–4. r.) Čupko ja i limunada, stihovi nepoznatog autora, Zsolt Csonka 6. r., od Sanje Pilić Život je lijep (5–6. r.), Benjámín Erdélyi 8. r. (7–8. r.) s pjesmom Josipa Gujaša Đuretina Podravini.

TOMAŠIN – Nastavlja se projekt „Zajednički program škole u prirodi“ (Javni obrazovni institut dravske regije) kao glavnog korisnika, i suhopoljske osnovne škole, kao projektnog partnera. Ukupna je vrijednost projekta 183.282,31 eura. U tomašinskom Parku prirode od 16. do 20. travnja borave učenici 5–6. razreda iz Suhopolja, Lukovišća, Daranja i Csokonyavisonte.

Klepkanje u Katolju

Na Veliki četvrtak u 10 sati zvona odu u Rim, nema ih da oglase podne, nego dječaci idu klepkajući od jednog do drugog kraja sela. Klepkanje se nastavlja na Veliki petak ujutro u 6, u podne i navečer u 8 sati.

Na Veliku subotu uvečer u 8 sati je misa za uskrsnuće Isusovo i ophod oko crkve kada se pjevaju uskrsne pjesme. U nedjelju je velika uskrsna misa, na koju dolaze ne samo iz našega sela, nego i oni koji su došli u goste.

Otkada klepkaju u Katolju? Ja sam došla u Katolj 1938. godine, onda su već klepkali po selu. Za klepkanje su nekada djeci davali jaja jer je novca bilo malo, a sada ih darivaju najviše novcem – reče Liza Barićeva, najstarija, 93-godišnja Katoljkinja. Drago joj je što Katolj čuva taj lijepi običaj, jer u mnogim selima i ne znaju za klepkanje.

Guganka

BUDIMPEŠTA – Zagrebački gradonačelnik Milan Bandić 11. travnja u budimpeštanskoj gradskoj vijećnici susreo se s načelnikom grada Budimpešte Istvánom Tarlósem. U razgovoru je bilo riječi o dobroj suradnji dvaju glavnih gradova koja se datira iz 1994, a koja bi se mogla osnažiti i na području turizma. Gradonačelnik Tarlós pozdravio je skori ulazak Republike Hrvatske u Europsku Uniju, kao gradonačelnik glavnoga grada zemlje koja je u svom parlamentu već ratificirala Ugovor o pristupanju Hrvatske EU. Dvojica gradonačelnika dogovorili su se i o skorom posjetu izaslanstva grada Budimpešte gradu Zagrebu. U večernjim satima, u sklopu predstavljanja zagrebačke Turističke zajednice, gradonačelnik Milan Bandić susreo se i s predsjednikom Crvenog križa Mađarske Georgom Habsburgom. Po iskustvu na lanjsku godinu, i ovog ljeta stotinjak učenika obitelji stradalih iz Devecsera i Kolompára boravit će na hrvatskom Jadranu, u Novom Vinodolskom.

BUDIMPEŠTA – Sljedeća misa na hrvatskom jeziku u crkvi Svetog Mihovila, u budimpeštanskoj Vackoj ulici, služit će se 22. travnja, s početkom u 17 sati. Misu služi otac Vjenceslav Tot. Nakon mise slijedi orguljaški koncert Ante Knešauřeka. Na programu su: Ž. Brkanović: Antependij (Nr. 3), F. Parać: Pastoral, J. S. Bach: Preludij i fuga u a-molu, BWV 543, M. Ruždjak: Centone, A. Klobučar: Intrada i koral, J. S. Bach: Toccata u F-duru, BWV 540a i A. Knešauřek: Resurrexit Dominus. Ulaz je slobodan. Koncert organizira Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti, u suradnji s Ministarstvom vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske.

Vazmeni folklorni festival na Undi

Na Undi je vazmena navada „Boga iskanje” jutro u četiri ura, već dugo ljet. Otpodne se uređuje folklorni festival. Kako svako ljet, i ove vazmene nedilje je bio pun kulturni dom s gosti iz Unde, okolice i iz cijeloga Gradišća. Nazočne je pozdravio Štefan Kolosar u ime Kulturnoga društva Veseli Gradišćanci. Program su počela dica iz čuvarnice i školski plesači pod pjanjem Tereze Kiš. Na programu su svirali tamburaši iz Narde i Hrvatskih Šic. Došli su k nam i dugoljetni prijatelji iz Austrije. Klapa

Undanska dica iz čuvarnice

Undanski plesači u koreografiji Slavonije

Domaća ženska vokalna skupina je pjevala zagorske pjesme

„Staro vino” je s prigodnim pjesmami razveselila publiku, s dirigentom Ferijem Fellingierom. Ženska vokalna skupina Vesele Gradišćanke, prvačicom Sabinom Balog je pjevala zagorske pjesme.

Najveći dio programa su dali undanski plesači svojim koreografijama: Slavonija, Bunjevačko momačko kolo i na ov festival su si naučili novi ples, Moslavinu. Koreograf je bio Srđan Borota Buranić. Muzičku pratnju su dali undanski tamburaši s voditeljicom Djurdjicom Balog. Svi nazočni gosti su dobili undansko vazmeno jaje, farbano na undanski način, a peljači društav su dobili vazmene ovce od kolača i košarkicu punu jaj. Za programom Veseli Gradišćanci i gosti su se skupa zabavljali uz kupicu undanske rakije, u gostioni Koli.

Štefan Kolosar

Povodom treće obljetnice smrti: Eduardo Rózsa Flores

„Trebalo se požuriti s pjesmama, prije nego što se raspadne stari svijet i pokopa pod svoje ruševine stare zvijezde.”

Da je poživio, Eduardo Rózsa-Flores, novinar i pjesnik, rođen u gradu Santa Cruzu u Boliviji, od oca Mađara i majke Španjolke, 31. ožujka slavio bi 52. obljetnicu života. Ovako, samo možemo reći, u ponedjeljak navršavala se treća godina od njegove smrti realizirane u *cheovskim* okolnostima maljem još jedne diktature civilizacija. Odgajan u okruženju velikih geopolitičkih socijalnih pokreta Južne Amerike (Che Guevara, Salvador Allende) živio je u Čileu, Švedskoj, a od 1975. zajedno s roditeljima preselio se u Mađarsku. Kao novinar, dopisnik barcelonskog tjednika *Vanguardia* i BBC World Servica, dolazi u Hrvatsku gdje je 1991. stupio u redove Zbora narodne garde Hrvatske. Sudjelovao je u obrani Laslova i Osijeka te bio zapovjednik tzv. Prve internacionalne brigade koja je na istočnoslavonskom bojištu branila integritet i samostalnost Republike Hrvatske. Povratkom u Mađarsku 1994., napisao je sjećanja iz rata pod naslovom *Priljavi Rat, Operacija Šutnje*. Pjesme su mu objavljivane u više časopisa u Mađarskoj, Švedskoj, na Kubi i u Hrvatskoj. Zbirka *Hűség/Vjernost/Lealtad*, ratne pjesme, trojezično je djelo na mađarskom, hrvatskom i španjolskom jeziku, posvećeno do vječnosti onim hrabrim, stasitim, plemenitim dečkima koji su žrtvovali sve za domovinu, pravdu i prijateljstvo, poglavito šačici međunarodnih dragovoljaca koji su potkraj 20. stoljeća poginuli ili preživjeli u Ratu za Hrvatsku.

„Bio je sanjar, nije bio terorist”, ocjena je njegovih najvjernijih mađarskih prijatelja, stanovnika Laslova i njegovih živućih suboraca. Možda prije proturječan nego li terorist može biti čovjek koji „u Ratu Hrvatske za neovisnost, nasuprot sebičnosti i ravnodušnosti takozvanih „civiliziranih” društava, dokazuje postojanje one druge Europe, onog drugog – pravog – Čovječanstva i plemenite ideje Vjernosti, Dostojanstva, Solidarnosti i Slobode.” Ove riječi potpisuje čovjek kojeg je moguće tako brutalno ubiti, koji je „cijeloga života radio nešto drugačije nego ostali, a uvijek nešto drugo od onoga što je trebalo...” Boriti se za ideje i nepopularne stvari znači trčati za „prepređenim snovima, za vječitom bjednoćom, silno željeti slavu.” To u ratniku ne može terorist, može samo pjesnik pravедnik koji za sobom ostavlja pisane tragove. Kao što reče József Kiss, „vladajuća zvijezda poezije opada i rat slijedi surovo doba falanstersko... Treba se požuriti s pjesmama, prije nego što se raspadne stari svijet i pokopa pod svoje ruševine stare zvijezde.” Stoga vrijedi vratiti se Floresovoj poeziji, pjesmama kristalne strukture i lirskog opoja, koje poduhovljuju dramatske proživljaje smisla i posljedica svakog, pa i tog, Hrvatskoj nametnutog, brutalnog rata.

Ima li tako časte pobjede kako je ratna lirika Eduarda R. Floresa zajahala mrtve konje, proparala nebo mrtvim suborcima, odagnala smiješak Europe, ukazala na uzaludnost rata, podvila se pod njegov ego i *contra-ego*? Ako tražimo rat negdje drugdje, u prašumama, pod piramidama, na prapovijesnim nalazištima, u podmorju Marijanske brazde, nećemo ga naći, on je u plitkom, u čovjeku, crn kao vrana („rat je crna životinja... neka bude vrana znak rata”, XXIII). Rat je nemoguć bez čovjeka koji će ga opjevati i ponovno svrstati u tvorca mira. Rat je vrijeme umiranja, ali i nudenja novih vizija, svijetlih ideala da bi se umiralo u slavonskim močvarama pod križarskim stijegom kad se prijete svetosti zemlje, dječjim snoviđenjima i kapima rose na licu jutra prije nego će biti rastrgano granatom („*drugi mitraljezac trećega voda / trči prema meni da mi javi / na kutu drugog bunkera / tamo gdje tanak mlaz svjetla dopire / iznikle su / stanarice*”, IX). I ne treba dugo čekati, križ se učas stvori, s prvim pucnjem, prvim mrtvim suborcem, dječjim crtežom čovjekolike zabrađene spodobe. Križevi se lako umnože brzinama puščanog zrna, od jedne do druge krvno-mesne melase, ili tek jednostranim pogledom nišanika („*desno oko i prst na obaraču / smjesa mesa i tekućine / spojiti će se s nekim drugim mesom i tekućinom / što je podigla glavu na udaljenosti od / oko 450 metara i*

malo desno”, XIII), dok se u daljini cereka cinizam trećega – doušnika („*pernati kurvinski političari Europe*”, XXVI).

Nijedna sloboda nije izašla iz dvojbe! Iako u duši socijalist, Eduardo se, poput Šimuna Cirenca, prihvatio nošenja križa uzdignutog u pustinji svijeta koji ne zna ljubiti, kako bi se slomili okovi ropstva koje je od sinova Božjih učinilo sluge mržnje te kako bi se ponor odsutnosti Božje ispunio bogato različenim milosrdjem. Ali gdje je, što je tu Bog u močvari? Blato nije, iščekivanje također nije, možda samo put, i dolazak i lijeganje, osmrćivanje vremena tišinom („*smrt / stiže s njom... / čekaš nju. / Samo čekaš*”, VII), tišinom zemlje prekomorske koja se ne tiče slavonske ravnice, naraslim španjolsko-mađarskim idealom koji se ne tiče hrvatske šutnje, genezom jedne obitelji koja se ne tiče moje povijesti. Čuj, Hrvatska! Nemoj se pozivati na Međunarodni sud pravde u Haagu, pozovi se na uzaludnost ako u Božjim rukama nema ovog imena.

Vjernost Eduarda R. Floresa nije mogla umrijeti od puščanog zrna, nju je ubila filozofija svijeta, ljepota Slavonije, njegovog svijeta u malome, njegove poezije („*unatoč svemu tome / volim te / i / potrebna si / mi / i / nedostaješ mi / i / umirem za tebe... Slavonijo, / u tebi / je / poezija / mrtva / mrtva / u / meni / i / ti / rađaš / sve / naše / snove / muške*”, XVI) – poetike uma i nišana, nišana i pogotka, pogotka i promašaja, posebne kronike rata mjerene dužinom crva. Eduardo nije volio rat – rat je volio njega. Ratovi vole ljude! („*Što je rat? / Ništa naročito, / nešto / u čemu / uvijek / drugi umiru, / uvijek najljepši, / najdraži / suborci / // i to je / sve*”, II). Eduardo je mrzio ratove: „*mrzim rat koji samo oduzima, pljačka i ne vraća, / mrzim rat, prevaranta, izdajnika*.” (XXXIX). Poznati sindrom koji slama, Ljubav i Mržnja, Abel i Kain. Ratovi useljavaju u ljude da bi se obnovili iznutra i praznina obnovila prazninu – „*Rat je samo to. / Šupljine pune otrcanih fraza / i nenazočnih osoba*”. Njegov rat završava samoponištavajući se pasivno u prazninama: „*Nema povratka za one koji / su otišli u balkanski rat // Ništa neće doznati oni / koji nikad nisu išli u Rat*” (XLVII). Ovi stihovi ključevi su Eduardova ega. On je pocijepan na dva polja, kao da prašuma ide ususret pustinji, spajajući se u univerzalnom, kozmičkom čovjeku, pjesniku i sanjaru, nonkonformistu i buntovniku, nespremnom na kompromise u traženju obezglavljenog identiteta.

Njegov Rat je istinit, treba ga, i on mu odlazi, ali njegove pjesme, njegova *Vjernost* ostaje, ostaje nama, ovdje, da nas bole budni nišani, budne sjenice,

u svako svitanje koje nas probudi da ginemo od dana. Mi od dana ginemo! Ne ginemo od pušćanih zrna, od Sunca ginemo, od zore što nas bude. („*tako je to jednostavno / zora / sunce / svjetlo / vatra / povrata*”, X). Mi smo samo vrijeme, a sat je njegova vjernost, pokopana, tamo, negdje, daleko, iza sedam gora i sedam mora. U vječitoj potrazi za sobom i njegova smrt će biti nemirenje.

Posljednje Floresove europske godine ukazuju na čovjeka kojeg vrijeme cijedi kroza šake bezrača, što će ga vratiti u središte novog bolivijskog poretka: „*Zašto sam ja živ – ako sam živ? / Zašto ste vi mrtvi? / dobra moja braćo od duše, / mi samo lepršamo / lepršamo / neprestance / smo u letu*”, XXXI); „*ovako ćemo ostati, / jecajući oni, / plaćuci mi, / a sve to / u / lijepim okvirima Velike Univerzalne Harmonije*”, XXXVI). Ne! Flores ne pristaje na takvu globalizirajuću laž. Novi rat je uporan u pronalaženju nove žrtve; banalizirajući svjesnost, u budimpeštansko proljeće 1995., komemorira buduću prošlost: „*Koliko moramo još plakati, koliko njih izgubiti da se preporodimo, da ponovo rastemo. / Nije ovo samo gorčina, nije samo bol što mi riječi hrani, ali nisam ja taj koji mora završiti nezavršeno. / Na početku smo svega*.” (LIII) Tamo gdje je nepravda, nesloboda, neravnopravnost – tamo je i ratnik – svi rođeni od čovjeka i po čovjeku. Stoga Floresu se sve mora oprostiti, pristaje i odlazi s jasnom čvrstom homiljski sročenom porukom lirskog pjesnika:

LJUBIMO JEDAN DRUGOGA
BUDIMO VJERNI OVOJ ARHAIČNOJ
LJUBAVI
OD DUBOKOG BEZ PUKOTINA TVRDOG
KAMENA
ŠTO JE KLESANA
IZ NAŠEGA KAMENA
KAMENOM (XXXVIII).

U Floresovoj smrti možemo ocjenjivati samo onaj prinos što ga je dao u borbi za slobodnu Hrvatsku. U svemu drugom on je slobodan građanin svijeta, pa s tog motrišta u domovinskoj ratnoj poeziji njegov rijetko viđen lirski rukopis, svjedočenje istine i spremnosti anonimnih heroja, da u punoj različitosti ostvare jedinstvo Vjernosti Dostojanstva Solidarnosti i Slobode, ostaje trajan spomenik koji Hrvatska mora obući u broncu i nikad ga ne smije zaboraviti.

Neka ti je laka svaka zemlja koju si branio, Eduardo Rózsa-Flores! Počivao u miru.

Split, 12. ožujka 2012.

Igor Šipić

Hrvatsko narodno kazalište iz Varaždina gostovalo je 13. travnja u kazališnoj dvorani pečušškoga Hrvatskog kazališta, a 14. travnja u lukoviškom domu kulture. Ovo posljednje gostovanje ostvareno je posredstvom lukoviške Hrvatske samouprave, Zajednice podravskih Hrvata i Hrvatske samouprave Šomođske županije. Gostovanje je ostvareno s popularnom predstavom, „Skupštinom” redatelja i glumca Ljubomira Kerekeša koji je i napisao tekst predstave. Autor songova je Dragutin Novaković-Šarli, kostime je izradila Karmen Bubanić, scenografiju Mladen Posavec, majstor rasvjete je Marijan Štrlek, a autor dizajna programa i plakata Jan Kerekeš. Predstavu izvode: Draško Zidar (Dragec), Mijo Pavelko (Ivek, zvani Tarzan), Ljubomir Kerekeš (Trpimir Oršuš), Marija Krpan (Đurđa) i Dragutin Novaković-Šarli (Đeronimo). Ja sam predstavu odgledala u Lukovišću, u društvu brojnih Lukoviščana, a svojim posjetom ovaj nsvakidašnji događaj počastila je i generalna konzulica Ljiljana Pancirov. Velim nsvakidašnji zato što se ne sjećam kada je u analima sela Lukovišća zapisano kako je na mjesnoj pozornici gostovalo jedno od hrvatskih narodnih kazališta. To više je bio događaj za pamćenje, a da ne govorimo o nsvakidašnjem kazališnom događaju, suvremenoj priči začinjenoj satirama i komikom, kako to znaju tek pravi kazališni znalci, ovoga puta na čelu s prvakom drame zagrebačkoga Hrvatskog narodnog kazališta, rođenim Varaždincom Ljubomirom Kerekešom, jednim od ponajboljih hrvatskih glumaca. Brojnu publiku i kazalištarce neposredno prije početka predstave u ime organizatora pozdravio je Jozo Solga, predsjednik Hrvatske samouprave Šomođske županije, potom i generalna konzulica Ljiljana Pancirov, a za pojedinosti koje život znače brinula se marna predsjednica lukoviške Hrvatske samouprave Ruža Bunjevac. Odazvao se veliki broj Lukoviščana i mali broj naših Hrvata iz okolnih podravskih

„Ni desno ni levo, samo Črevo” – ostati na vlasti pod svaku cijenu

naselja u Šomođu gdje djeluju hrvatske samouprave. Oni su bili oduševljeni viđenim, glumce nagradili burnim pljeskom, i osobnim riječima priznanja nakon predstave na druženju upriličenom u blagovaonici mjesne škole. O čemu se tematski, zapravo, radi? Satirična komedija „Skupština” na kajkavskom narječju, čija je radnja smještena u selo Črevo, u kojem zasjeda seoski odbor kako bi donio važne odluke za zajednicu. Uza smijeh kroz predstavu se govori o općedruštvenim problemima vezanim uz obnašanje vlasti. Takvih „Skupština” svjedoci smo iz dana u dan. A kako obnašanje vlasti može biti tek običan „drek” koji guši sve oko sebe satirama i komikom, priča nam Kerekešova „Skupština” čiji je član i predstavnik nacionalne manjine, kod Čreva romske nacionalne manjine. „U ova šaljivo mračna vremena preuzimanja, oduzimanja i iskoristivosti vlasti govoriti o umišlja-

ju vlasti kao veličine, jednako tako i o vladanju s predumišljajem, vjerujem da se slažete ako kažem da je postalo smiješno. Marginalci našega društva u nekim pokušajima vladavine nisu od jučer. Oni su naša već tradicionalna postojanost, a što je najžalosnije, s vjerom da su svi svemoguć. «Govoriti o toj karikaturi društva nepotrebno je s dozom ozbiljnosti, zato „Skupština” ima najozbiljniju namjeru vlastiti društveni marginalni cirkus predočiti gledatelju u cirkus vlasti...» – kaže redatelj Ljubomir Kerekeš, te nastavlja: – «zahvaljujući gospođi Kati Franković, koja je boravila u HNK Varaždinu i pogledala predstavu Debitanti, koju je također ostvarila ova ekipa, mi smo sada u Mađarskoj. Naime u razgovoru došli smo na ideju kako bi bilo dobro s ovom predstavom, „Skupština”, ostvariti gostovanje među hrvatskom kazališnom publikom u Mađarskoj, točnije u pečušškome Hrvatskom kazalištu i Lukovišću. Ovo danas u Lukovišću točno je 164. izvedba predstave „Skupština” uprizorene prije šest godina na sceni HNK Varaždin.»

Predstava, uz brojna gostovanja, pobrala je i brojne nagrade od kojih su najveće nagrade na Međunarodnom kabaretskom festivalu 3. Gumbekovi dani, gdje je osvojena Nagrada za najbolju mušku ulogu koju je žiri jednoglasno dodijelio Ljubomiru Kerekešu za ulogu Trpimira Oršuša u predstavi „Skupština”; drugu Nagradu za najbolju predstavu na spomenutim Danima s obrazloženjem kako kroz lokalne, naoko banalne probleme autor i režiser Kerekeš dijagnosticira globalnu društvenu i političku scenu.

bpb

